

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm**Remissyttrande över remiss ”Socialstyrelsens föreskrifter om informationshantering och journalföring i hälso- och sjukvården”.**

RSMH har genom förmedling av HSO fått kännedom om att ovannämnda dokument har remitterats till en rad myndigheter och yrkesorganisationer. HSO är den enda företrädaren för brukarorganisationerna som har fått ärendet på remiss. Vi vill från RSMH stärka brukarnas röst i denna för brukarna så viktiga fråga genom att stödja det som anförs av HSO, men dessutom – med fokus på psykiatrin – komplettera med antal särskilda synpunkter.

Inledningsvis vill vi nämna att vi tidigare bl a har yttrat oss över förslaget till patientdatalag och en inledande promemoria som producerats av Socialstyrelsens projekt rörande nationell informationsstruktur, det s k NI-projektet. Vi delar inte uppfattningen som framförts i olika sammanhang, bl a i anslutning till aktiviteter runt patientdatalagen och NI-projektet, om att det som f n utvecklas med hjälp av IT-tekniken leder till förbättring i säkerhet m m för patienterna. Vi har knappast fått gehör för våra viktigaste synpunkter tidigare och vi är väl medvetna om att det nu i skedet med att skriva Socialstyrelsens föreskrifter är svårt att återigen framföra grundläggande synpunkter i avgörande frågor.

Vi vill dock trots detta ta upp frågan om journaler (motsv) som ensidigt eller ömsesidigt dokument – en fråga som är särskilt viktig inom psykiatrin där f n gränsen mellan landstingens vård och medicinska verksamhet och kommunernas socialtjänsters omvårdnad och omsorg m m håller på att suddas ut - och sekretesslagstiftningen kommer att medge att information i ökad utsträckning kan utbytas. Därmed kommer medicinsk information att kunna läsas av personer som i många fall är sämre än patienten på att tyda informationen. Vi anser att journaler (motsv) ska vara ömsesidiga i bemärkelsen att det är ett dokument där patienten har samma tillgång till informationen som vårdpersonalen i landstinget eller socialtjänstpersonalen i kommunerna. Vi kan inte se att detta är ambitionen vare sig i lagen eller de nu remitterade föreskrifterna.

POSTADRESS	TELEFON	TELEFAX	POSTGIRO	ORG.NR	E-POST
Instrumentvägen 10 126 53 Hägersten	08-772 33 60	08-772 33 61	40 62 92-3	802005-6985	rsmh@rsmh.se

Riksförbundet för Social
och Mental Hälsa

Föreskrifterna speglar väl att föreskrifterna är något som handlar i huvudsak om personalen och dess förhållanden till informationen och de system i vilka informationen behandlas. Den som handlar om i informationen - patienten – lyser i allt väsentligt med sin frånvaro. Och i de fall det refereras till patienten handlar det bl a om hur man ska hjälpa patienten att förstå. Detta är en oacceptabel attityd och en oacceptabel tyngpunktsfördelning när det gäller behandlaren och den behandlade.

Vi har sett alltför många exempel på grava felaktigheter i journaler för att tro på att det kommande systemet kan förbättra kvaliteten. Vi har också t ex sett alltför många värderingar i journaler som ingen behandlare har velat stå för inför patienten - och som många gånger bidragit till ovilja eller vägran att lämna ut journalen till patienten på dennes begäran. Vi begär återigen att journalen skall signeras av både behandlare och den behandlade. Den behandlade bör också ges möjlighet till att införa egna kommentarer i journalen. Praktiska rutiner för ett sådant förfaringsätt torde inte vara omöjliga att genomföra. En självklarhet är att hela journalen ska vara helt öppen för patienten och patienten ska ha en möjlighet att på ett enkelt sätt skaffa sig tillgång till journalen och gå in och titta i den. Detta har fortfarande inte tillgodosett med de remitterade föreskrifterna.

RSMH har synpunkter på ett antal enskildheter i de olika kapitlen och paragraferna.

Vi noterar att i 1 kap 1 § nämns att föreskrifterna ska tillämpas i verksamheter som omfattas av lagarna om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård. Detta innebär att domstolsbeslut kommer att kunna redovisas i eller härledas ur journalerna. Vidare kommer vårdintygsbeslut och intagningsbeslut att framgå. Vi vill bl a erinra om att ett inte oväsentligt antal vårdintygsbeslut, som t ex fattas av läkare i primärvården, sedan aldrig kommer till verkställande genom intagningsbeslut inom psykiatrin. Besluten kommer att vara införda i journalen hos någon enhet och raderas sedan sannolikt aldrig utan kommer att följa patienten resten av livet – och kanske vara åtkomligt för en rad vårdinstanser som kommer att dra felaktiga slutsatser av journalanteckningen. Föreskrifterna måste på denna punkt prövas ytterligare en gång med utgångspunkten att se till att tvångslagstiftningen inom psykiatrin inte genom journalinformation förstör en stor del av en patients liv.

I 1 kap 3 § redovisas ett antal begrepp och termer, som vi utan vidare kan acceptera och förstå. Redan i 2 kap 2 § kommer dock två begrepp som bör ingå bland de begrepp som skulle behöva definieras, nämligen ”behörig” och ”obehörig”. Det är utomordentligt viktigt att bestämma vilka kriterier som ska gälla för att man t ex ska anses vara behörig. Får vem som helst och vilken yrkesgrupp som helst på en mottagning eller en vårdavdelning gå in och titta i journalen med någon motivering om att det behövs för patientens vård? Får socialtjänsten med hjälp av en uppluckrad sekretesslag gå in och titta som behörig? Är en läkarsekreterare alltid behörig och hur förhåller det sig med behörigheten hos de instanser i organisationen som är direkt överordnade journalskrivaren?

Dessutom skulle begreppet ”oförvanskad” behöva förklaras. Vi vill peka på att begreppet oförvanskad inte är synonymt med riktighet som det står inom parentes. En oförvanskad uppgift i en journal kan vara oriktig - d v s felaktig. Av ansvarsskäl måste oförvanskade uppgifter stå kvar i en journal även om de är fel – men det måste naturligtvis införas en kommentar om att uppgiften är fel.

Riksförbundet för Social
och Mental Hälsa

I 2 kap 4 § talas om bl a överföring via öppna nät av patientuppgifter. Som exempel på öppet nät nämns Internet. Vi vill peka på att vid sidan av rent IT-tekniska överföringar och översändning av fysiska pappersjournaler finns ett mellanting, nämligen fax. Den starka säkerhet som föreskrifternas § 4 ger uttryck för finns enligt vår erfarenhet inte när det kommer till överföring via fax. Vi anser att paragrafen behöver kompletteras på den punkten.

Det bör finnas en paragraf som tydligt reglerar hur begäran om utlämning och utlämning av journal ska hanteras. Som en följd av vad vi anfört inledningsvis kan vi naturligtvis inte heller tillstyrka vad som står i 2 kap 11 och 12 §§. Den enskilde ska ha full åtkomst till sina patientuppgifter.

I 2 kap 17 § anges helt ospecificerat att ”entreprenörer” som arbetar för en vårdgivare ska kunna ta del av bl a patientuppgifter. Vi kan inte inse att det finns sådana behov om inte entreprenören själv är en vårdgivare. Begreppet kan ges en alltför vid tolkning för att vara lämpligt att användas.

Riksförbundet för Social och Mental Hälsa

Jan-Olof Forsén
Förbundsordförande

Håkan Jarmar
Kanslichef

Kopia

Socialdepartementet
Datainspektionen
HSO

POSTADRESS	TELEFON	TELEFAX	POSTGIRO	ORG.NR	E-POST
Instrumentvägen 10 126 53 Hägersten	08-772 33 60	08-772 33 61	40 62 92-3	802005-6985	rsmh@rsmh.se